

אברהם

ויקראו לפניו אברהם (בראשית מא, ט)
 "זה יוסף שהיה אב בחממה" (ר"ט ע"ג)

מתורתו ומשנתו של
 שר התורה הגאון הקדוש
 רבי יוסף ענגיל זצ"ל

פרשת ויקרא תשפ"ב • שנה ב' - גליון ס"ה • מכון "אוהבי תורה" להוצאת ספרי רבינו זי"ע

תפארת יוסף

פנינים על פרשת השבוע

בית האירצ'
 מערכת א כלל ח

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב
 מכם וגו' (א, ט).

אדם כי יקריב - לרבות הגרים
 ומוכח דעכו"ם נתמעטו מ'אדם'

עיין בתורת כהנים ריש ויקרא (דבורא דנדיבה פרשה ב ברייתא ג) על הכתוב 'אדם כי יקריב מכם' וז"ל: 'אדם' - לרבות הגרים, עכ"ל. ומדלא מרבי נמי עובדי כוכבים מ'אדם', רק גרים לחוד, מוכח דסבירא ליה כרבי שמעון בן יוחאי (יבמות סא.) דעובדי כוכבים אין קרוים 'אדם'.

וכן נראה מלשון הר"ש משא"ץ (תורת כהנים שם ד"ה אדם) דכתב וז"ל: 'אדם' לרבות את הגרים, שהם נמי בכלל 'צאני צאן מרעיתי אדם אתם' (ויקרא לז, לא), עכ"ל. מוכח כוונתו ז"ל, דעובדי כוכבים אי אפשר לרבויהו, דאינהו לאו 'אדם' מיקרי, דאימעטו מהאי קרא ד'אֲתָן צֹאנִי וגו' אדם אתם, 'אתם' קרוים אדם כו', וכש"ס יבמות (סו.). מה שאין כן גרים, שפיר הם בכלל האי קרא ד'אדם אתם', וכשפיר איתרבו גרים מיתבת 'אדם'.

ושב ונזכרתי דברי הוזהר (פג.) על הכתוב (שמות כג, א) 'לא יהיה לך אלקים אחרים על פני', וז"ל: תאני רבי שמעון, זכאין אינון ישראל דקדושא בריך הוא קרא לון 'אדם', דכתיב 'אתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם', 'אדם' כי 'קריב מכם'. מאי טעמא קרא לון 'אדם', משום דכתיב (דברים ד, ד) 'ואתם הדבקים בד' אלקיכם, אתם' ולא עובדי כוכבים. ובגין כך 'אדם אתם' - אתם קרוין 'אדם', ואין עובדי כוכבים קרוין 'אדם' כו', עכ"ל. ומבואר להדיא, דקרא ד'אדם' כי 'קריב מכם' ממעט עובדי כוכבים לרבי שמעון, מפאת דעובדי כוכבים אין קרוים 'אדם', ובאתי רק להעיר.

אתון דאורייתא
 כללי

ושחט את בן הבקר לפני ד' והקריבו בני אהרן
 הפהנים את הדרם (א, ט).

פסול ד'בנות אהרן' מדין זרות או פסול בעלמא

בספר פרשת דרכים (דרך מצותין ח"ג ד"ה עוד אני, ראה ספר המצות לרמב"ם עמוד תלב) נסתפק, הא דכחנות פסולות לעבודה מקרא ד'בני אהרן' - ולא בנות אהרן (קידושין לו.), אם על ידי הכתוב הזה נכנסו לכלל זרות וחייבות מיתה, או הוי אך פסול בעלמא, עיין שם.

רק בפסול דקבלה נטשו 'אשה' ולא במיתה זוריקה

ונראה לעני' דפשוט ספק זה, מוא דאמרין בובחים (ד, ט), מנלן דבעינן זביחה לשמה, דאמר קרא (א, א) 'ואם זבח שלמים קרבנו' - שתהא זביחה לשם שלמים וכו'. אשכחן זביחה, שאר עבודות מניין וכו'. אמר קרא (ג, ה) 'המקריב את דם השלמים' - שתהא קבלה לשם שלמים. ולכתוב רחמנא בקבלה וליף שחיטה מינה, מה לקבלה שכן פסולה בזר ואשה (אשה כהנת). אשכחן שחיטה וקבלה, זוריקה מנא לן וכו'. אמר קרא (ד, ה) 'הזורק את דם השלמים' - שתהא זוריקה לשם שלמים. ולכתוב רחמנא בזריקה וליף מינה, משום דאיכא למיפרך מה לזריקה שכן זר חייב עליה מיתה, עד כאן.

וברש"י (ד"ה זוריקה זר חייב עליה מיתה) כתב: אבל שחיטה כשירה בזר, וקבלה והולכה - אף על פי שפסולה בזר - אין חייב עליה מיתה, כדאמרין בסדר יומא (כד.) וכו' (דאין חייב מיתה בזר כי אם בעבודה

תמה שאין אחריה עבודה, ולא כן בקבלה והולכה שיש אחריה זריקה, דרק פסולה בזר, אבל חייב מיתה לית בהו, עיין שם היטב ביומא), עכ"ל.

והנה הספק הנ"ל לענ"ד מפורש פה בהדיא. דמדאמר גבי קבלה 'מה לקבלה שכן פסולה בזר ואשה', ואילו גבי חייב מיתה דזריקה אמר רק 'מה לזריקה שכן זר חייב עליה מיתה', ולא נקט 'אשה', מוכח להדיא דבאשה אפילו בזריקה ליכא חייב מיתה, רק פסול בעלמא, ואין חילוק איפוא באשה בין זריקה לקבלה, דלענין פסול הרי גם הקבלה פסולה באשה, ועל כן שפיר נקט בזריקה רק זר לבד, וזו לכאורה ראייה ברורה בעורת השם יתברך.

ואולם מדברי הרמב"ם ז"ל מוכח להדיא איפכא. שהוא ז"ל כתב בבבאית מקדש (פ"ט ה"א) וז"ל: זר שעבד במקדש, עבודתו פסולה, וחייב מיתה בידי שמים, שנאמר (במדבר יח, ז) 'והזר הקרב יומת' וכו'. איהו זר, כל שאינו מזרע אהרן 'הזכרים', שנאמר (ויקרא א, ח) 'וערבו בני אהרן' וכו', עכ"ל. הרי זה מפורש להיפוך, דאפילו אשה כהנת נחשבת זרה ממש, וחייבת מיתה בידי שמים, וצריך עיון גדול.

ציונים לתורה
 כלל

כל המנחה אשר תקריבו לד' לא תעשה חמץ כי כל
 שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לד' (ב, ט).

אם יש איסור למלוח קרבן בצוקער'

בשו"ת הלכות קטנות (ח"א סימן ריח) וז"ל: שאלה, אם מותר למלוח הקרבן באסוקא ר'. תשובה, הסוק"אר הוא מלח גמור, שמעמיד הדברים זמן רב. ואל תתמה שהוא מתוק, שכל הדברים יש כיצא, הלא תראה ברמזונים מתוקים וחמוצים כו', גם יש מלח מתוק ומלוח. סוף דבר, המעמיד נקרא 'מלח ברית עולם' (ויקרא ב, יג; ראה במדבר יח, ט) כו'. ובקנה הצוקא ר' שמביאים ממצרים, קרוב לשורשו הוא מלוח, וכן בראשו, והאמצעי שלם. וכן אומרים, שהנחש בראשו ובזנבו הוא ארסי, והגוף טוב לרפואה ולמאכל חשוב כו'.

ואם תאמר, היאך ימלחו הקרבן בצוקא ר', והתורה אמרה 'כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לד'". כי קא מביעאי, ליכא דאין שם מלח, אי אתי עשה ד'במלח המלח' (ב, ג) ודחי לא תעשה ד'כל דבש'. שטות הוא להקשות דהחומץ גם כן מעמיד, דכל דבר חמוץ יש בו ריבוי מלח, אבל הוא עצמו אינו מלח, וראייה כי 'ירום תולעים', והצוקא ר' גופו של מלח, עכ"ל.

בצוקער אין כלל משום 'כל דבש'

והנה מה שכתב דיש במליחת קרבן בצוקא ר' משום 'כל דבש לא תקטירו' וגו', הנה לפי מה שכתבו בבבלי התוספות על התורה פרשת ויקרא על הכתוב 'כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו', וז"ל: לפי שאמר הקדוש ברוך הוא (שם) 'על כל קרבן תקריב מלח', והללו אין מקבלין מלח, עכ"ל. ולפי זה הצוקער"ר שהוא עצמו מלח, אם כן תו לית ביה איסור דבש כלל.

אם שאור ודבש מקבלים צוקער - מוכח שאין ראוי למליחה

ואולם צריך לדעת אי שאור ודבש אין מקבלין גם צוקער, דאי מקבלין צוקער, אם כן אדרבה יש לדקדק מטעמן של בעלי התוספות הנ"ל איפכא דצוקער אין ראוי למליחת קרבנות, דאם לא כן הרי גם שאור ודבש מקבלין מלח במה שמקבלין צוקער, ועל כרחך דצוקער אין ראוי למליחת קרבנות.

מליחה בקרבן - הכשר הקרבן או קרבן בפני עצמו

עוד יש לדון מטעם אחר, דלא יהיה במליחה בצוקער משום 'כל

דבש לא תקטירו'. וזה על פי מה שיש להסתפק בעניין מליחת קרבנות, אם עניינו להכשר הקרבן, דהצריכה התורה בקרבן הכשר זה שיהיה מלוח, ובלתי הכשר זה אי אפשר לו להיות קרב, והמלח להכשר הקרבן בא. או דילמא, המלח הוא קרבן בעצמו, וכך ענינו של קרבן זה של מלח, שיהיה קרב עם הקרבנות, אבל מכל מקום הוא הקרבה מצד עצמו, והוא עצמו קרבן, ודו"ק היטב.

ל'א תשבית מלח' - על הקרבן או על המלח

והנה הרמב"ם הלכות איסורי מצבח (פ"ה ה"ב) וכן בספר החינוך (מצוה ק"ט ד"ה ונהגת) כתבו, דהמקריב בלא מלח לקי אלאו ד'לא תשבית מלח' (ג, א), והיינו דלא חשוב לאו שאין בו מעשה, דההקרה הוי מעשה. וזה תלוי אי כוונת 'ולא תשבית מלח' הוא על הקרבת הקרבן שלא יקריבו אינו מלוח, דהקרבת הקרבן הוי מעשה, ומה שאין כן אם הכוונה שבהקריבו קרבן לא יבטל הקרבת המלח עמו, אם כן ביטול הקרבת המלח הרי הוא לאו שאין בו מעשה, ודו"ק.

מרמב"ם וחינוך מוכח שהוא הכשר הקרבן

וספק זה בכונת הלאו מהו, הוא לכאורה ספק הקדום עצמו, אם עניין המלח רק להכשר הקרבן או הוא קרבן מצד עצמו, דאם מבוקש המליחה רק להכשר הקרבן, מיסתבר דלאו ד'לא תשבית' קאי על הקרבן, שלא יקריבו בלי הכשר זה, ומה שאין כן אם מבוקש המלח לקרבן בפני עצמו, מיסתבר דעניין הלאו - שלא לבטל הקרבה זו של מלח, ודו"ק היטב מאוד. ואם כן מרמב"ם וחינוך הנ"ל לכאורה כדמות ראייה, דעניין המליחה הוא להכשר הקרבן.

אם המליחה רק הכשר - אין במלח משום 'כל דבש'

ועל כל פנים לעניינו נראה, דאי נימא דהוא רק הכשר הקרבן, ואינו קרבן בעצמו, אזי יש לומר דלית ביה כלל משום 'כל דבש לא תקטירו ממנו אשה לד', ד'אשה' פירושו קרבן לפי הפשט (ראה תרגום אונקלוס ב, יא), וזה הרי אינו קרבן, רק הכשר קרבן. ואף דהך ד'לא תקטירו ממנו אשה', דרשינן ליה (וימא מוז) אֶפְלַךְ שִׁמְמוֹ לְאִישֵׁי הָרִי הוּא בִּבְלִ תְּקַטְרִירוּ, ובזבחים (מז), 'אשה' - לשם אשה, לאפוקי כבבא דלא, מפני מקום אין מקרא יוצא מידי פשוטו גם כן, דקאי אשאור ודבש, וכפירוש 'אשה' - קרבן, ועל כן רק בתורת קרבן אסור להקריב שאור ודבש, אבל לא להכשר קרבן.

בכשר קרבן אין משום 'לריח ניחוח'

וכן נאמר בשאור ודבש (ב, ג) 'אל המזבח לא יעלו לריח ניחוח', והצוקער הא אינו קרב לריח ניחוח, רק להכשר קרבן, והקרבן הוא שבא לריח ניחוח, אבל לא הצוקער, וכי היכי דרשינן בזבחים (עו.), 'לריח ניחוח' אי אתה מעלה - אבל אתה מעלה לשם עצים, עיין שם היטב דבשאור ודבש דרשינן שם כן לכולי עלמא, אם כן הוי נמי יש לנו לומר, 'לריח ניחוח' אי אתה מעלה - אבל אתה מעלה לשם הכשרו של קרבן אחר, ודו"ק היטב מאוד.

יכוין לשם עצים - דאין צריך כלל כוונת הקרבה במלח

וגם יש לומר, דרשאי לכוון לגמרי לשם עצים, דרק אילו היה המלח קרבן בעצמו, צריך לכוון לשם קרבן, מה שאין כן אחרי היותו רק הכשר הקרבן, דאם כן אף אם מכוון בהמלח לשם עצים, סוף סוף יש לקרבן הקרב הכשירו שפיר, שהרי הוא מלוח, ואין צריך שיכוון בהמלח כוונת הקרבה כלל, ויוכל לכוון שפיר שמעלה המלח עצמו לשם עצים, וזה הא שיש לכולי עלמא בשאור ודבש, וכש"ס זבחים הנ"ל, ובאתי רק להעיר.

א) המשך לשוני: ועיין באור החיים על התורה על הכתוב הנ"ל 'אדם כי יקריב מכם' וגו' (ד"ה אדם), דהביא גם כן דרשא דתורת כהנים הנ"ל, עיין שם היטב מה שכתב שם בזה.

ב) רבינו בהמשך דבריו האריך מכמה סוגיות, אם מלח קרבן בפני עצמו או רק הכשר קרבן.

עניני פורים

ממשנתו של רבינו הגה"ק רבי יוסף ענגיל זי"ע בספרו 'גליוני השי"ס'

איך קיבלו גרים מבני בניו של המן שהם מזרע עמלק

בגמרא גיטין (טז), מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק.

בספר תפארת שלמה להרב הצדיק רבי שלמה מראדאמסק ז"ל (רמזי פורים עמוד שסח ד"ה ויצא) הקשה, דהא מבואר בפסיקתא (רבתי) פייסקא ד'זכור את אשר עשה לך עמלק' (יב ט"ו ד"ה ויחלש) דאין מקבלין גרים מזרע עמלק, ואם כן איך מבני בניו של המן כו', עיין שם. [וכפסיקתא הנ"ל הוא גם כן במכילתא סוף פרשת בשלח (מסכתא דעמלק פרשה ב אות ג ד"ה ויאמר) ובפרקי רבי אליעזר (פרק מט), עיין שם].

ולא קשיא מידי, דמשכחת באשה מזרע עמלק שנישאת לעובד כוכבים שאינו מזרע עמלק וילדה לו בן, דהבן ההוא איננו מתייחס לזרע עמלק, דבעכו"ם הלך אחר הזכר, כמבואר ביבמות (עח). ואם כן הבן - הוא וכל יוצאי חלציו שפיר מקבלין אותן, ועל כזה הכוונה כאן. והא דאמר 'מבני בניו' - לאו דווקא, רק הכוונה יוצאי חלציו, עיין רש"י פסחים (צד: ד"ה בן גו').

העונש על אכילת סעודת אחרושה היה על ההנאה - לא על האכילה

בגמרא מגילה (ב), מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה וכו', מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע.

בספר בית שמואל אחרון על התורה פרשת תרומה (ד"ה אך כתב, דהא דלא אמר מפני שאכלו מסעודתו כו', היינו משום דהאכילה איננו חטא, דהוה מוכרחין עליה, דהאכילה איננה ביהרג ואל יעבור (ראה סנהדרין עד), ורק העונש על שנהנו מהאכילה, דלא היה להם להרגיש הנאה, רק אדרבה להצטער ממנה, עיין שם.

רבי אכל צננו וחזרת - אך לא נהנה
ועל פי דברי בית שמואל אחרון הנ"ל מיושבת קושית תוספות עבודה זרה (יא. ד"ה צננו) דהקשו, אהך דאנטנינוס ורבי שלא פסקו מעל שלחנם לא צננו ולא חזרת כו' (גמרא שם), מהך דכתובות (קד). דאמר רבי לא נהנית מעולם הזה אפילו באצבע קטנה כו', עיין שם. ולהנ"ל ניהא, דשפיר אכל ואף על פי כן לא נהנה.

ענין הקרבת העומר שביטל גזירת המן

בגמרא מגילה (טו), אמר להו, אתא מלא קומצי קמחא דידכו ודחי אלפא ככרי כספא דידי. עיין רש"י (ד"ה הלכות), דהכוונה על מנחת העומר.

המן גזר על מילה - ובטעם שבפסוק כתוב בלשון 'ששון' והתייחסות ענין העומר לבטל את המן, יש לומר על פי הגמרא שם (טו) 'וששון' (אסתר טו, ח) - זה מילה, וכן הוא אומר (תהלים קט, קסב) 'שש אנכי על אמרתך וגו', עיין שם ברש"י (ד"ה ח) דהמן גזר לבטל מילה, והוה שאמר הכתוב במפלת המן (שם) 'ליהודים היתה אורה ושמחה וששון', דהוא מילה כו'. וצריך טעם מדוע הוציא הכתוב מילה בלשון ששון, ולא נתפרש להדיא מילה.

ישראל שמחים במילה ובהקרבת העומר ונראה בכל זה על פי גמרא שבת (קג) כל מצוה שקיבלו עליהם בשמחה, גמון מילה, דכתיב 'שש אנכי על אמרתך וגו', עדיין עושין אותה בשמחה כו'. והנה מצוינו עוד מצוה ששמחים עליה - והיא הקרבת העומר, דישראל שמחים עליו אם מתקיים כתיבתו ומן המובחר, כמבואר בסנהדרין (יא) ובזמן שיהודה אחד מהן - הכל שמחין, שאין עומר בא אלא מיהודה, עיין שם ברש"י (ד"ה ובזמן) דשמחין על שהעומר קרב כתיבתו למצוה מן המובחר מיהודה, ואין צריך לבא משאר ארצות, ואף שמתארך עליהם איסור חדש על ידי כן, בכל זאת שמחין על הקרב באופן מובחר שציותה תורה, והוא דוגמת מילה דמוציאין הוצאות וממשכנין עצמן על שמחתו (עיין תנחומא פרשת תזריע סיפן ה).

זכות לימוד הקרבת העומר הויעיל לקיים מצוות מילה בגלות זה גרם מפלת המן ועל כן כאשר עלתה לימודו של מרדכי שלמד דיני עומר להצון לפני השם יתברך, דהוא כאילו הוקרב עומר כמבואר שלהי מנחות (ק). והיה זה כהקרבת עומר ממש, ואך שמחת ישראל בהקרבתו - היא שמחתה חסירה, והיה ראוי שתנתן להם גם השמחה, ואך רק היה זמן הגלות ולא היה עדיין זמן גאולתם ובניין הבית שיוותן להם שמחת ההקרבה בפועל, ולכן על כל פנים הויעיל הזכות שתתקיים ביד ישראל שמחת מצוה אחרת אשר היא אתם בגלות - והיא מילה, דגם כן שמחים עליה, והויעיל שיתקיים זה על כל פנים בידם.

ועל כן על ידי זה היה מפלה להמן שגזר על המילה ונשאר בידם מקוים שמחת המילה, ולכן הוציא הכתוב את המילה בלשון 'ששון', כי עניין הששון שבו מה שמחים עליו, וכמו

בית האוצר

מערכת א כלל בד

אם יש להוכיח מאסתר שעבירה באונס אינה עבירה
דע דיש להסתפק בהא דאמרינן בכמה דוכתי (יבמות צט:; חולין ז): צדיקים אין הקדוש ברוך הוא מביא תקלה על ידם, אם הוא רק בשגגת עבירה, או דילמא הוא גם לענין אונס, שגם עבירת אונס אין באה על ידם.

ולכאורה נראה דתלוי בספק שלנו (דהא בית האוצר מערכת א כלל כד ד"ה אונס) - אי עבירת אונס בעצם לא חשוב עבירה, או רק שהאדם פטור, מה שאין כן עצם המעשה שפיר עבירה היא, דאי נימא דעצם המעשה שפיר עבירה היא, אם כן שוב גם עבירת אונס הרי הוא תקלה, שהרי נעשתה עבירה על ידו, והרי זה איפוא תקלה על ידו, וכמובן.

ולפי זה הנה לכאורה יש לפשוט על ידי זה גוף הספק שלנו מש"ס מגילה (ג), 'וַיִּשְׁנֶה ואת נערותיה וגו' (אסתר ב, ט), אמר רב, שהאכילה מאכל יהודי. ושמואל אמר, שהאכילה קדלי דחזירי. וברש"י (ד"ה כתיב): ומתוך אונסה לא נעשה, עכ"ל. ואם כן, מדאירע עבירת אונס לאסתר, על כרחך דגם עצם המעשה לא הוי עבירה, דאם לא כן תיקשי השתא בהמתן כו' (ראה חולין ז).

ואין לומר, דאצל אסתר הרי היה בלאו הכי עבירת אונס בביאת אחרושה, עיין ש"ס מגילה שם (טו), ועיין תוספות כתובות (נא: ד"ה אסתר). דזה אינו, דביאה - הרי קרקע עולם היתה וכמבואר בסנהדרין (עד), ואם כן הרי לא היה שם מעשה מצדה כלל, ואין שם ביאת תקלה על ידי מעשיה, שהרי לא עשתה היא שום מעשה כלל, רק אחשוורוש הוא שעשה כל המעשה, מה שאין כן באכילת קדלי כו' שעשתה מעשה אכילה, אלא שהיתה אנוסה על המעשה, אם כן אי נימא דמעשה אונס חשוב עבירה בעצם, אם כן הרי זה שפיר ביאת תקלה, וכמובן.

ואמנם לפי מה שכתבנו למעלה (בית האוצר שם ד"ה וע"ע ברא"ם) דמעשה אונס מתייחס למכריח, יש לומר דאפילו אם המעשה בעצם חשובה עבירה, עם כל זה לא נחשב ביאת תקלה על ידי צדיקים, כיון דאין המעשה מתייחס להם - רק אל המכריחם, ונחשב שבאה התקלה על ידי המכריח - לא על ידם וכמובן.

ועוד יש לומר דמהך דאסתר אין ראיה, כיון דהיה הדבר להצלת ישראל, ועל כן יש לומר דאין חשוב תקלה. ועיין עוד בתוספות שם במגילה (ג: ד"ה קדל) שכתבו: 'וחס וחלילה היא לא היתה אוכלת, עכ"ל, ובאתי רק להעיר.

שכתוב 'שש אנכי וגו', וכש"ס שבת הנ"ל הוא שהויעיל שיתבטל המן הגזר עליה וכו', ודו"ק ונכון מאוד בסייעתא דשמיא.

כוונה בזה לפי שראשית דברי הצד היה, 'שנו עם אחד מפורד ומפורד' כי זה להם רעה חולה... ובפרט במה שפירש הה"ר מאיר עראמה למעלה כי בא עליהם עתה לעת מצוא אותם מפוזרים ומפורדים... מה שלא יוכל עליהם בהיותם בהסכמה אחת, לכן שאלה ממנו (אסתר ה, טו) 'לך כנס את כל היהודים, וימשך מהם בזולת דברי הצומות וזעקתם שתי תועלות אחרים. הא', כי אז תבטל גזרתו, אחר שהודה כי אין לאל ידו בהיותם מוסכמים. הב', כי ימצא תחלת דברי פיהו שקר ודבר כזב, כי כולם מוסכמים לדעת אחד, ויהיה מקום לבטל השאר. ומתוך דבריו אני אומר, ש'לך כנס' פירושו, שיכנסים ויקבצם לדעת אחד, ואם יש ביניהם קנאה ושנאה ותחרות שישלים ביניהם.

(ו) שאמרו: 'שבל יום ויום עד עכשיו באונס ועכשיו ברוצן'.

(ז) שכתבו על דברי הגמרא שם אשת ישראל שנאנסה אסורה לבעלה, וז"ל: 'אין להקשות מאסתר דהות שריא למרדכי, דצדקת גמורה היתה'.

הרי שהבינו שהיא איסור בביאת אחרושה.
(ח) ראה שו"ת מהרי"ק סימן קסו: "והנה דבר פשוט הוא יותר מביעתא בכותחא, כי אסתר לא עשתה שום איסור ולא היה בדבר אפילו נדנדו עבירה, אלא מצוה רבה עשתה שהצילה כל ישראל. ותעד דכן הוא, שהרי בבואה לפני המלך שרתה עליה רוח הקדוש... אלא אדרבה פשיטא ופשיטא שעשתה מצוה רבה מאד... וכן כתבו תוספות רבינו יואל מפרי"ש ביבמות פרק הבא על יבמתו... הרי לך שכתבו התוספות 'דבר זה מותר לעשות' ואפילו גבי עובדא דיעל, כל שכן וכל שכן בההיא דאסתר...".

וראה גם שו"ת נודע ביהודה מהדורא תניני - יורה דעה סימן קסא ד"ה ומ"מ... ואסתר שאני שהיתה להצלת כלל ישראל מהודו ועד כוש, ואין למדין הצלת יחידים מהצלת כלל ישראל מנער ועד זקן מהודו ועד כוש, ושם היה בהוראת מרדכי ובית דינו, ואולי ברוח הקודש'.

ידוע תדע

הרחבת הידיעות במשנתו של רבינו

השולח מעות כסות וכלים למשלוח מנות בפורים האם יוצא ידי חובתו?

תשובה ל'ידוע תדע' מפרשת פקודי: באיזה דברים מצוינו ענין אחד לפורים שהוא יום שמחה שבאדר - לתשעה באב שהוא יום אבלות שבאב? עיין גליוני השי"ס תענית כט. ד"ה כשם שמשנכנס

אורה זו תורה - דהדר קיבלוה
בגמרא מגילה (טו), 'אורה' (אסתר ח, טו) - זו תורה.

יש לומר, שהוא מפאת דהדר קבלוה בימי אחשוורוש (שבת פח). ובזה מובן לשון הבעל הלכות גדולות הלכות מגילה (סימן ט"ד ד"ה ועד"ף) וז"ל: ועד"ף יום פורים כיום שניתנה בו תורה, עכ"ל.

טעמים שמזמור של פורים נקרא 'מזמורא יתמא'

בגמרא עבודה זרה (כד), 'וישרנה הפרות בדרך על דרך בית שמש' (שמואל א, ו, יב) וכו', ומאי שירה אמרו וכו', ורבי שמעון בן לקיש אמר, מזמורא יתמא (שלא הוזכר שם אמרו, רש"י) 'מזמור שירו לד' שיר חדש כי נפלאות עשה הושיעה לו מימנו וזרוע קדשו' (תהלים תת, א).

יש לומר הפירוש על פי גמרא מגילה (יא), רבי יוחנן פתח לה פיתחא להאי פרשתא מהכא, 'זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלקיננו' (תהלים שם, ג), אימתי ראו וגו', בימי מרדכי ואסתר. והנה מקרא זה הוא במזמור הנ"ל, אם כן מזמור הנ"ל קאי על נס פורים, ונס פורים היה על ידי אסתר דהיתה יתומה מאב ואם (אסתר ב, ז; ראה מגילה ג, ג), ולכן נקרא 'מזמורא יתמא'.

וגם יש לומר על פי גמרא מגילה (יג) מייחב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע כו', ומוכח דנס פורים עניינו בסילוק הדעת, כי הוא מעלה ממדרגת הדעת, וכמדומה ברור שכן ראתי כתוב בספרי **חכמי האמת** בכוננת הגמרא הזאת^ט, ועל כן מפאת זה גם כן נקרא מזמורא יתמא - עיין עבודה זרה (ג) רש"י (ד"ה יתמא) כתב: בלא דעת. וכן יש לומר דלפי שהיה הנס על ידי יתומה שעל שם זה נקרא מזמורא יתמא כנ"ל באופן ראשון, לכן לזכר זה חייבו לבסומי עד דלא ידע כו', כי סילוק הדעת נקרא יתמא כנ"ל.

מקרא מגילה

חיוב קטנים ועבדים במגילה

בגמרא מגילה (ד), ואמר רבי יהושע בן לוי, נשים חייבות במקרא מגילה, שאף הן היו באותו הנס.

לשון הבעל הלכות גדולות הלכות מגילה (סימן ט"ד"ה מייחבין): אמר רבי יהושע בן לוי, נשים חייבות 'במשמע' מגילה, שאף הן היו באותו הנס, עכ"ל. ומוכח דכך היתה גירסתו בגמרא.

ועיין עוד שם (ד"ה הכל), וז"ל: נשים ועבדים פטורין מקריאת מגילה, אלא שחייבין במשמע, למה, שהכל היו בספק להשמיד להרוג ולאבד כו'. רבי יהושע בן לוי מכניס את כל אנשי ביתו, וקורא לפניהם מגילה אסתר. רבי יונה אבוח דרבי מונא היה מתכוון לקרות לפני אנשים שבביתו, שהכל היו בספק, והכל חייבין במשמע - אחד הנשים ואחד העבדים ואחד הקטנים, עכ"ל. ועיין תוספות ערכין (ג, ד"ה לאתיין), עיין שם הט"ב. ומוכח מדבריו דמובד חיוב חינוך - יש עוד חיוב בקטן מפאת שאף הן היו באותו הנס, ועיין תוספות מגילה (כד, ד"ה אבל).

והנה מבואר גם כן בדברי הבעל הלכות גדולות, דגם עבד מחויב במגילה כאשר. ועיין שו"ת רדב"ז (חלק ב סימן תתח) כתב להיפוך דאשה חייבת ועבד פטור, וצריך עיון מדברי הבעל הלכות גדולות.

עבדים חייבים - דלא נשתעבדו

וגוף דברי הרדב"ז שם שכתב: שאפילו תאמר שהנס נעשה לעבדים, אפילו לא היו בטובה, שהרי היו העובדי כוכבים שוללים אותם כהני נכסים, עכ"ל. הנה לכאורה, מה בכך דהנס נעשה להם נס של הצלת חיים. מכל מקום כיון דהיה הנס גם להם וודאי, שאילו היו משתעבדים לעכו"ם - מפקעי להו ממצות, וגם גוף העבדות לעכו"ם אכזריים קשה - מלישראל דאעבד מיני רחומי מרחמי, כש"ס פרק השולח (גיטין לו; ראה שם יב. תוספות ד"ה כז), אם כן יש לומר שפיר דחייבים.

ט) על דברי הגמרא: "וישנה את נעויותיה" וגו', אמר רב שהאיכה מאכל יהודי, ושמואל אמר שהאיכה קדלי דחזירי".
ז) ראה **אור חושב** מגילה ז"ל על מגילת אסתר ט, לב. "יש לך לדעת כי הפורים הוא בחודש אדר, שהוא חודש האחרון, והמן חשב כי חודש האחרון מורה על אחרית ישראל, כאשר נפל הגורל בחודש האחרון, הוא אדר. ודבר זה היה בא אל ההפך, כי אחרית ישראל שהם מגיעים אל השם יתברך, שהוא יתברך תכליתם האחרון... ולכן פורים, אדרבא צריך לבסומי עד שלא ידע בין אורו המן לבורך מרדכי, וכאשר האדם הוא כך - הוא עצמו בשלימות שאינו חסר, וכאשר הוא כך זה עצמו הוא הסוף, כאשר כבר הוא בשלימות, ואז נמטר תכליתו וסופו אל השם יתברך. ומצד זה היה נצוה המן כמו שהתבאר בפסוק (ג, ה) 'הפיל פור הוא הגורל. ודבר זה עיקר הטעם מה שאמר שצריך לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין אורו המן לבורך מרדכי'.

יא) שכתב: "... אבל במגילה יש להקל (להוציא אחרים) לפי שטור ונשים היו בספק דלהרוג ולהשמיד, לפיכך עשאו רבי יהודה (שם יט) כגדול'.

יב) ראה שו"ת **בנין ציון** - לבעל ערוך לנר ז"ל - סימן מד (הובא במשנה

אוצרות יוסף

דרוש

המן קטרט על ישראל שהם מפורדים ואין המלך יכול לאחדם

הנה כבר כתבתי (אוצרות יוסף שם פסקא מז) כי מלכות הוא אחדות, כי המלך הוא מאחד האומה כמבואר בכמה דוכתי (עיין במדב"ר יד, ה; וראה דרוש ופסקא ט).

וזהו לישנא בישא דהמן 'ישנו עם - שראוי להיות - אחד' (אסתר ג, ח), ואינם רק, כן 'מפורד ומפורד' (שם) - שיש ביניהם בעצמם פירוד, ואם תאמר שאתה מלך והמלך מאחדם, הרי 'ואת דתי המלך אינם עושים' (שם) ואין נמשכים אחריו, לכן גם אתה אינך מאחדם, ודו"ק.

דנהי דאמרינן לקמן (מגילה יד) ומה דרוש כו', השתא מעבדות לחירות כו', ממיתה לחיים לא כל שכן. היינו רק דלולי קל וחומר זה לא היו מרשים לעצמם להוסיף על הכתוב בתורה, עיין שם הט"ב, אבל עתה דאהני קל וחומר זה לתקן קריאת המגילה לזכרי ישראל ונשיהם מיתה - שהיתה להם ההצלה ממות לחיים, אם כן אחרי שיש כאן בלאו הכי תוספת על התורה, שוב חיוב הקריאה לבד שפיר יש לומר דחייבו על כל שהיה לו נס, דראוי שיספר ויגיד את הנס שהשם יתברך עשה לו, ודו"ק.

בקריאה יוצאים ידי מגילה והלל ועבד פטור מהלל דלא ניצל ממות

ואולם לפי זה, הא דפרץ שם 'אי הכי הלל נמי לימא, ומוכח מלשון 'אי הכי' דאין לחייב הלל רק על הצלה ממות לחיים או מעבדות לחירות מיתה, דהלל הא לא הוי הוספה על התורה, ועל כרחך דבעצם אין חיוב רק בגווי הנ"ל, אם כן עבד ליכא חיוב הלל.

ולפי זה לפי מאי דמוסיק שם ד'קריאתה זו היא הלילא', יוצא חידוש דין, דעבד נהי דמחויב, מכל מקום לא יוכל להוציא אשה, כיון דיש כאן שני חיובים - דמגילה והלל, אלא שבקריאה יוצאין ידי שניהם, ואילו העבד הרי חייב רק במגילה לבד - לא בהלל, ואם כן לגבי הלל הא הוה ליה העבד אין מחויב בדבר, ואין יכול להוציא את האשה (ראה ראש השנה כט), שהרי ישאר עליה חיוב הלל, ודו"ק ה"ט"ב.

מדוע קריאת מגילה ביושב הרי זה כהלל

בגמרא מגילה (כא), הקורא את המגילה עומד ויושב.

עיין שו"ת חתם סופר (אורח חיים סימן נא ד"ה ויש) קושיא, מדוע קורין ויושב, הא יש חיוב הלל בפורים, רק דקריאתה זו היא הלילא - כמבואר שם (ד), והלל הא צריך להאמר מעומד, כמבואר באורח חיים (סימן תכב סעיף ז), עיין שם.

ועיין שם (ד. תוספות ד"ה חייב) דקריאת המגילה דיום עיקר. ויש לומר גם כן הטעם, דכיון דיש גם חיוב הלל בפורים, והלל זמנו רק ביום - כמגילה (כ), ועל כן קריאת המגילה דיום עדיפא, דיש בה פי שנים - מגילה והלל, דקריאתה זו היא הלילא, ומה שאין כן דלילה, דהיא מצוות מגילה לבד, דאין זמן הלל בלילה.

משלוח מנות

שולח מנות ע"י שליח ואכלם

אינו יוצא ידי משלוח מנות

עיין שו"ת משפטי שרים (סימן קב) שנתספק בשולח מנות על ידי שליח, ואכלם השליח בדרך, וכשמע המשלח אמר, להיות מנות באכילת השליח, אם יוצא בזה, עיין שם. לענ"ד אין כאן מקום ספק, דכשאלם השליח - גולן היה ונתחייב ממונו, וכשאומר עתה להיות מנות כו', אין זה רק מחילה לשליח על הממונו שנתחייב לו, ואפילו תהיה מחילה זאת ככתננה, מכל מקום הרי איננה רק נתינת ממונו - לא נתינת מנות, ואם כן פשוט דאין יוצא.

בורה סימן תצה"ה סי' יח), שמתספק אם יצא ידי וחתנו אם נתן בלא שליח. ומסקנתו ש"ל והיכירי הוסיקס איסור נתינה, ומכל מקום אולי לכתחילה טוב יותר לפלוט המתנה על ידי אחר. **ובמקור חיים** לבעל חוות יאיר, קיצור הלכות סוף סימן תרצד. כתב: "בשלוח מנות מצוה בשלוותו יותר מבו, ואפילו במתנות, דפרסומא ניסא עדיף". וראה **אשל אברהם** סימן כח ס"ק ו: "ולאו דוקא על ידי שליח, רק כשנתן מיד ליד עדיף טפי", ואכמ"ל במחלוקת האחרונים והמסתפק מה לעניני שליחות (עיין חידושי חתם סופר גיטין כב, ועוד).

ג) על דברי הגמרא שם: "כמשוורתא דפוריא".
יד) ראה **ערוך ערך שוור** (הובא בדרכי משה סימן תרצ א"ת ד) שביאר: "ימי הפורים מנהג בכל העולם כולו (ובדרכי משה יחסיא: מנהג בכל ועולם), שבחורים עושים צורה כדמות המן, ותולתים אותה על גגותיהן ד' או ה' ימים, ובימי הפורים עושים מזווה, ומשליכין אותה צורה לתורה, ועומדין סביבה ומזמריין, ויש להם טבעת תלויה בתוך האש, שנתלין וקופצין מצד האש לצד האש, אותה טבעת נקראת משוורתא, כלומר בית קפיצה" (עיין כי הטעם 'משום שמחה' אינו מופיע ברש"י והוסיפתי רבינו מרדכי).

נתינת מנות מיד ליד - אם יוצא ידי 'משלוח'

וגוף מאי דפשיטא ליה שם דבנתינת מנות מיד ליד, אפילו שלא על ידי שליח, יוצאין ידי משלוח מנות, גם כן לא פשיטא כל כך, דנתינה מיד ליד איננה שילוח², והרי נאמר 'משלוח' במקרא (אסתר ט, כב), ומחלפי סעודתיהו להדדי דסוגין (מגילה ז), יש לומר גם כן דהיה על ידי שליח. אולם הרי רש"י ז"ל (שם ד"ה מחלפי) לא פירש כן. וגם יש לומר דתלי בפלוגתא דעלמא (סנהדרין מה) 'א' בעינן קרא דכתיב, ודו"ק.

אם יוצאים במשלוח מעות כסות וכלים

בגמרא נדרים (ג), באומר הנאה המביאה לידי מאכלך עלי.

בשו"ת הלכות קטנות (חלק ב סימן קסג) כתב, דהשולח מעות כסות וכלים למשלוח מנות בפורים - יוצא ידי חובתו, אם יוכל המקבל למוכרם מיד ולקנות בהם צורך סעודה. ודייק מכאן, דהנאה המביאה לידי מאכל - כמאכל דמי, עיין שם.

ואין הראיה מכאן מובנת כלל, דהא כאן איירי באומר בפירוש הנאה המביאה לידי מאכל, אבל 'מנות' דקרא (אסתר ט, כב) דפירושו מיני מאכלים, אין כולל דבר המביא לידי מאכלים.

משתה ושמחה

אם מקיימים שכרות בשאר משקים

בגמרא מגילה (ט), מייחב איניש לבסומי בפוריא.

פירש רש"י (ד"ה לאבסומי) להשתכר ביין, וצריך עיון, מנא ליה הא דחייבו דווקא ביין ואינו יוצא גם בשאר משקה המשכר, ומתיבת 'משתה' דקרא (אסתר ט, כב) אין ראייה, דבא רק לאסור תענית - עיין שם (ט), וגם התיבה גופה אין הוראתה דווקא יין - רק כל שתיה דניחא ליה.

ועיין שו"ת רדב"ז (חלק א סימן תסב) דמוכח גם כן דהמצוה דוקא יין, עיין שם. וכן **ברוקח** (סימן רל) מייחב איניש לבסומי בפוריא כו', פירוש, ירבה במשתה היין, עכ"ל, וצריך עיון. ועיין בבא בתרא (עג: סוף העמוד), ודמו כמאן דמיבסמי וגונו אפרקדי, וברשב"ם (ד"ה גנו), שהיו שוכבין בפנים צהובות כשתוין יין, ולא כתב 'שכורים', ומשמע דסתם ביסום היינו משתת יין.

משוורתא דפוריא - המנהג לקפוץ משפה לשפה

ובגוף עניין משתת פורים, עיין רש"י סנהדרין³ (סד: ד"ה רבא), דמשמע דהיה מנהג בזמן הש"ס שיקפצו התינוקות על חפירות בפורים משפה לשפה משום שמחה, עיין שם⁴. ולא ראתי מביאים ומדברים ממנהג זה בשום מקום.

ישנת חרצים

מכתבי הלומדים עם הארות ומשא ומתן במשנת רבינו

לכבוד הגאון ראש המכון הקדוש שליט"א.

רבינו זצ"ל (לקח טוב כול טו) חקר חקירה ארוכה 'אי ריבוי הכמות מכריע האיות', והנה שנינו במנחות (מנחות דף קי ע"א), 'נאמר בעולת אשה ריח ניחוח', ובעולת עוף 'אשה ריח ניחוח', ובמנחה 'אשה ריח ניחוח', לומר לך: אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים¹.

אולם יש חידוש נוסף שנפסק להלכה (א"ח סימן א סעיף ד): "טוב מעט תחנונים ככוונה, מהרבות בלא כוונה". הרי שיחבן שהממעט הוא אף טוב יותר מהמרבה, וכבר עמדו בזה נושאי כלי השלחן, עיין בדבריהם.

ועל כל פנים לכאורה מבואר שיש דרגה של "טוב מעט תחנונים ככוונה, מהרבות בלא כוונה".

ולכאורה ענינו של דבר הוא, דריבוי האיות (הכוונה) - אף כאשר מקצר בכמות, עדיף על ריבוי הכמות (כל כוונה) - כאשר מקצר באיות (כוונה).

והנה בכלל הארוך הנ"ל ב"לקח טוב", כמדומה שרבינו רק העיר בקצירת האומר דמש להלכה זו, עיין שם (כלל טו סעיף כ) שכתב "יש להסתפק אם יש לאדם לקיים שתי מצות ואין ביכולתו רק או לעשות שתיהם שלא כתקנו או לעשות אחת כתקנה והשניה תובטל לגמרי, מה עדיף בזה" והוסיף שם במוסגר ז"ל, "ועיין שלחן ערוך או"ח סימן א' טוב מעט ככוונה מהרבות שלא ככוונה, ויש חלק בין 'שלא ככוונה' ל'שלא כתקנה', ופשוט", עכ"ל, אך כמדומה שהעיר במפורש שלכאורה יש מכהן קצת ראייה דריבוי האיות יכול להכריע את הכמות, ולע"ד קצת חידוש שלא העיר מכאן.

ברכה ובהערה רבה

מנחם צבי גולדבאום, ירושלים ת"ו

הבטיח רבינו: "כל מי שייסייע בהדפסת החיבורים שלי - אהיה לו למליץ וישר בעולם העליון"

(הגה"צ רבי יצחק מעגדל מארגנשטערן זצ"ל חתן רבינו - ששמע מפי רבינו והכריז על כך במעמד ההלוויה הרבתי באשכנזיה דרבי)

אוכלי]. ונראה שכיוונו לאותו הילמדנו עצמו המובא בתשב"ץ, והוא הרי קאי אמזבח הנחושת, עיין שם בתשב"ץ, ואם כן מה הביאוהו התוספות אכאן, דאיירי במזבח הזהב. וצריך לומר, דסבירא להו לתוספות מסברא דגם אש דמזבח הזהב היה אש שלמעלה.

אם אש דמזבח הזהב מלמעלה - אין ראייה לאש דגהינם

וקצת ראייה נגד זה, מהא דיליף ריש לקיש דאין אור של גיהנם שולט בו, ממזבח הזהב. ואילו היה אש של מזבח הזהב אש של מעלה - לא היה ראייה ממנו אש של גיהנם, דוודאי איננו אש של מעלה, דהוא (האש של מעלה) אש קדוש נשגב המדרגה נשלח מלמעלה, כדמדמינן ליה (בתוספות) לאש של סנה שהיה בו התגלות אלקו"ת. וזה וודאי איננו אש של גיהנם. וספרי המוסר (ראה ראשית חכמה שער היראה פרק יג אות ד; מגלה עמוקות פרשת הקת ד"ה וישראל) כתבו עליו, דנעשה מחימום שמתחממים הרשעים לעבירות רחמנא ליצלן, ואש שלמעלה - כאותו של מזבח וסנה - וודאי הא איננו.

ועיין בבא בתרא (עח:), 'כי אש יצאה מחשבון' וגו' (במדבר כא, כח) - תצא אש ממחשבין ותאכל את שאינן מחשבין, ומשמע קצת דאש יצאה מצדיקים ואוכלת את הרשעים. ואין לנו ידיעה בעניינים אלה, אבל על כל פנים זה וודאי דאין אש הגיהנם אש שלמעלה.

קידוש חג הסוכות מן התורה גם לרבי יהודה מדהוקשו המועדים זה לזה

עיין לשון הלכות גדולות ריש הלכות קידוש והבדלה (סימן א): מיחייבין לקדושה ליומא דשבתא וליום טוב בצלותא ועל חמרא, דכתיב (שמות כ, ח) 'זכור את יום השבת' כו', זכרהו על היין כו', מכאן סמכו חכמים לקידוש המצות מניין, תלמוד לומר... חג הסוכות מניין, תלמוד לומר (שם טו, טו) 'זכרת כי עבד היית בארץ מצרים ויפדך' וגו'. ומנלן דבסוכות קאי, מעילוי דקרא (שם טז, יד) 'העניק תעניק' וגו', וכתב (שם טז, יג) 'חג הסוכות תעשה לך' וגו', עכ"ל.

ויש לעיין, לרבי יהודה דלא דריש סמוכין אפילו במשנה תורה, רק במוכח ומופנה - עיין יבמות (ד, ד), אם כן אם אין כאן מוכח ומופנה הדרא קושיא לדוכתה, דמנא לן דבסוכות קאי, ולא יהיה לדלידה קידוש דסוכות מן התורה, אף דקידוש פסח ושבעות מן התורה. אולם יש לומר, דגמר סכות מינייהו בהיקשא דרבי יונה דמקיש מועדים כולם זה לזה, כמבואר בשבעות (י).

הרי שיוצא אש מצדיקים - שהוא וודאי אש קודש - אל הרשעים, ואם כן ייתכן שגם אש שלמעלה אוכל הרשעים.

השלחן התטלטל על ידי דבר אחר ולא שמייה טלטול

עניין הפלוגתא (עיין כלאים פ"ט מ"ט; ודאם סימן סא) אי חיבור על ידי דבר אחר שמייה חיבור, הוא מעין פלוגתא דסוכה (ז, ז), אי לקחה על ידי דבר אחר שמייה לקיחה. ועיין מה שכתבתי שם בגליון (ד"ה לקיחה). ועיין עוד פסחים (נו), פלוגתא אי מכניסו לקיום על ידי דבר אחר שמייה מכניסו לקיום. ועיין עבודה זרה (זב, ז), פלוגתא לעניין יין נסך אי רוצה בקיומו על ידי דבר אחר - שרי או אסור. ועיין ברכות (כה), ערוה בעששית אסור לקרות קריאת שמע כנגדה, משום 'ולא יראה בך ערות דבר' (דברים כג, טו), ומשמע דראיה על ידי דבר אחר - שמה ראייה, ועיין מה שהארכתי שם בזה על הגליון (ד"ה ערוה), ועניין אי שמיעה על ידי דבר אחר שמה שמיעה, עיין שם היטב בארוכה. ועיין ספרי לקח טוב (כלל ג פ"סקא לא-לז) מה שהארכתי - אי אכילה על ידי דבר אחר שמייה אכילה.

ועיין בתוספות חגיגה (כז ד"ה כלי) אהך דאמר, מאי דכתיב (ויקרא כד, ו) 'על השלחן הטהור', מכלל שהוא טמא, אמאי, כלי עץ העשוי לנחת הוא כו'. ובתוספות: הקשה הר"ר אלחנן, כל שנים שהיו ישראל במדבר היו מטלטלים אותה, ואם כן אין עשוי לנחת כו'. ותירצו כו', ולא נראה כו', אלא יש לומר, דלא מהני טלטולה כיון דלא היתה מטוטלת לבדה, כי אם בהדי שאר כלים, עכ"ל. והיינו גם כן דטלטול עם דבר אחר לאו שמייה טלטול, כיון דאין מיטלטל בעצמו.

אם במזבח הזהב היה האש מלמעלה

בגמרא חגיגה (כז, ז), אמר ריש לקיש, אין אור של גיהנם שולטת בפושעי ישראל קל וחומר ממזבח הזהב, ומה מזבח הזהב שאין עליו אלא כעובי דינר זהב, כמה שנים אין האור שולטת בו, פושעי ישראל שמלאין מצות כרמון וכו' על אחת כמה וכמה.

עיין שו"ת תשב"ץ (ח"ג סימן ע ד"ה ונשאר) שכתב שם, דאש של מזבח הזהב לא היה אש שלמעלה, ולכן חשוב פלא מה שלא שלט בעץ, ומה שאין כן באש דמזבח הנחושת דהיה אש שלמעלה (עיין יומא כא) - אין זה פלא, ומביא ראייה מילמדנו (תנחומא פרשת תרומה סימן יא), עיין שם היטב.

הנה צריך עיון לפי זה דברי התוספות כאן (ד"ה שאין), דהביאו תנחומא [שהיה משה תמיה על זה, אי אפשר שלא ישרף העץ. ואמר לו המקום, כך דרכי באש שלמעלה אש אוכלת אש ואינו מכלה, דכתיב (שמות ג, ב) 'והסנה איננו

א) וז"ל: 'ואף מזבח העולה אף על פי שכתוב בו (ויקרא ג, ה) 'אש תמיד תוקד על המזבח', לא הנחשת עתיד לבער ולא העצים נשרפין. ואם תאמר, שהיה צפוי הנחשת עבה. אמר רבי נחמיה, עבי דינר היה מצופה".

לראשונה מזה צ"ד שנים

אזער יוסף זנפלא

בענין שביעית בזמן הזה

הספר המפורסם **אזערות יוסף** יסודות וגורמי מצות השמיטה בזמן הזה מאור תורתו הכהור של שר התורה ונאמן הנאונים **הגה"ק רבי יוסף ענגיל זיע"א** בהוספת קטורים **תפארת יוסף** כו סאספו מעלים קריים ומרגלאין סבין סוכל ספרי רבינו, על משניות וירושלמי מסכת שביעית וכלל עניני השמיטה

ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות
 לפרטים ולקבלת הספרים עד הבית, מכוון אהבה תורה: 1800-200-855
 סולדיו: ב"ד סנסט ושיבת המפורסם לנצל זמני רבינו. יתן לפנות דוד"ר: ot035104720@gmail.com

הצטרפו לאלפים שזכו לישועות בזכות הבטחתו הפלאית של רבינו:
"כל מי שיוסייע בהדפסת החיבורים שלי - אהיה לו למליץ יושר בעולם העליון"
היינו עכשיו: 1800-200-855

מכון אהבה תורה
 תחומת ש"י הר"ר משה יעקב

ההבטחה האחרונה שמחוללת פלאים:

"כל מי שיוסייע בהדפסת החיבורים שלי, אהיה לו למליץ יושר בעולם העליון"

(הבטחתו של רבינו ז"ע סמוך להסתלקותו, באזני חתנו הגה"צ רבי יצחק מענדל מארגנשטערן זצ"ל - מייסד וראש חברת 'אהבה תורה' להוצאת ספרי רבינו)

לרכישת הספרים (במשלוח עד הבית), לקבלת הגליון ולתרומות:
 טל: 1800-200-855 | דוא"ל: ot035104720@gmail.com